

Plán správy dat

Výzkumného ústavu živočišné výroby, v. v. i. Praha Uhřetěves

Výzkumná data:

Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i. (VÚŽV) získává v rámci své vědeckovýzkumné činnosti velké množství dat, která dále zpracovává, vyhodnocuje a zveřejňuje rozličnými formami. Ověřená a zpracovaná data jsou prezentována zejména formou článků, metodik, ověřených technologií a dalších aplikovaných výsledků. Veškeré certifikované metodiky jsou v tištěné formě ukládány v knihovně VÚŽV, přístupné veřejnosti a dále na webových stránkách ústavu. Zveřejnění dat formou konkrétního výstupu zaručuje relevantnost poskytovaných dat, neboť bez odborného vyhodnocení a zpracování ztrácejí vypovídající hodnotu. Publikované články, kapitoly v knihách a knihy jsou stejným způsobem ukládány v knihovně VÚŽV a uvedeny na webových stránkách ústavu. Informace o právně chráněných výsledcích jsou také uveřejňovány na webových stránkách VÚŽV a platí zásada, že jsou poskytovány všem uchazečům za stejných podmínek. Informace o výstupech projektu jsou pravidelně ukládány do systému RIV – tato databáze je veřejně přístupná. Publikované výstupy jsou dále šířeny v souladu s vydavateli jednotlivých knih a časopisů. Dle zásady povinného výtisku jsou taková díla, která VÚŽV vydává vlastní činností, předávána do určených knihoven. Vlastní repozitář výsledků VÚŽV je dostupný na www.vuzv.cz. Pro právně chráněná data či data poskytnutá soukromými subjekty, která vznikla za podpory soukromých prostředků, postupujeme dle smluvních podmínek a v souladu s poskytovateli takových zdrojů.

Popis dat:

Jak budou data vytvářena nebo sbírána	V rámci řešení projektů budou vytvářena nová data dle zaměření jednotlivých projektů a mohou být velmi různorodá. Může se jednat o číselná data (data naměřená laboratorními či terénními experimentálními přístroji), obrazová data, data z modelování, technické výkresy, schémata, software atd. Jejich relevance pro externí strany je vždy nutné posoudit např. z důvodu použitých přístrojových platforem a jejich srovnatelnost a reprodukovatelnost mimo místo vzniku proto může být omezená.
<i>Jaká data budou zpracovávána a jakým způsobem – zda se bude jednat o data vlastní či externí a jakým způsobem jsou získávána</i>	Nepředpokládá se zpracovávání již existujících dat vlastních či dat externích.

Správa dat

Jaké metody a zásady správy dat budou použity s ohledem na FAIR principy:

<p>Vyhledatelnost</p>	<p>Metadata jsou nezbytnou součástí uložených datových souborů a obsahují informace o době vytvoření, okolnostech jeho záznamu, typu experimentu, projektu, v jehož rámci byly získány, a další potřebné identifikační (popisné) údaje pro vyhledání. Jsou dostupná online v dohledatelném zdroji. Metadata související s jejich interpretací však mohou v mnoha případech obsahovat prvky duševního vlastnictví či prokazovat aplikační potenciál a jejich zveřejnění nebo předání externím stranám pak podléhá pravidlům pro zpřístupnění dat s aplikačním potenciálem.</p>
<p>Přístupnost</p>	<p>Formy přístupu k datům lze rozdělit do několika úrovní. První je přístup pro výzkumný tým. Přístup pro interní potřeby členů/členek řešitelských týmů v rámci jednotlivých řešených projektů je plný a neomezený. Přístup k datovým úložištím je chráněn standardními postupy zabezpečení dat. Druhý je přístup pro interní pracovníky/pracovnice mimo daný řešitelský tým. Zpřístupnění daných údajů osobám mimo řešitelský tým je umožněno obdobně, jak je uvedeno výše, pokud ale není řešitelský tým smluvně vázán jinak. V tom případě je možné data v rámci interního úložiště opatřit heslem a umožnit přístup pouze členům/členkám daného řešitelského týmu. Další úroveň je přístup k údajům, souvisejícím s publikacemi. V tomto případě výstupy publikačního charakteru podléhají pravidlům vydavatelů a jsou zpřístupněny v příslušné formě požadované vydavatelem. Poslední úroveň je přístup k datům řešených projektů. Zadávací dokumentace a pravidla poskytovatele projektové podpory obvykle stanovují vlastní pravidla, která jsou pro příjemce závazná.</p> <p>Výsledná data jsou k dispozici až po dokončení logických celků výzkumu a je nutné si stanovit, jaký je výsledek, jak se s výsledkem bude nakládat, zda je výsledek správně zpracován a připraven. Typicky se jedná v případě publikačního výstupu o zveřejnění údajů po odeslání publikačního rukopisu, dokončení projektu apod. tak, aby zveřejněné údaje byly relevantní pro provedení výzkumu a bylo zřejmé, že zveřejněním neohrozí oprávněné zájmy VÚŽV nebo jiných subjektů z hlediska ochrany duševního vlastnictví a nebudou porušeny povinnosti vyplývající např. ze smluv s aplikačními partnery (licenční smlouvy apod.). To znamená, že data s aplikačním (komerčním) potenciálem a data obsahující duševní vlastnictví zveřejňována nebudou. To se týká i např. dat s etickým omezením či údajů, které by porušily zásady ochrany osobních údajů (GDPR). Metadata budou vždy dostupná, i když výzkumná data zpřístupnit nelze.</p>
<p>Interoperabilita</p>	<p>Interoperabilita dat je nezbytná pro sdílení, výměnu a opětovné použití dat. Primárním úkolem je zajistit interoperabilitu v rámci řešitelských týmů pro interní použití. Proto jsou data opatřena adekvátními metadaty a srozumitelným popisem. Formáty a</p>

	<p>standardy jsou v souladu s postupy a potřebami výzkumných týmů.</p> <p>Řešitelé/řešitelky projektu jsou vyzváni k používání standardních metadat tak, jak doporučuje Národní technická knihovna (https://doi.org/10.48813/yt6w-6h15). Toto doporučení vychází z požadavků a doporučení Evropské Komise v General Model Grant Agreement - contract for the Horizon Europe programme (HORIZON), dále ze schématu DataCite pro metadatový popis výzkumných dat a dalších běžných doporučení a zvyklostí pro metadatový popis v repozitářích. Je však nutné sledovat aktualizace těchto dokumentů a také brát na zřetel specifikace jednotlivých projektů nebo dohod o spolupráci na projektu, kde mohou být odlišné požadavky. Standardní slovník bude použit pro všechny typy výzkumných dat generovaných v rámci daného projektu.</p> <p>Interoperabilita dat relevantních pro vědecké publikace bude z technického hlediska zajištěna uložením strojově čitelné elektronické verze publikované publikace nebo finální verze recenzovaného rukopisu přijatého k publikaci do příslušných repozitářů. Jedná se o otevřený přístup k výzkumným datům uloženým v těchto úložištích za podmínek nejnovější dostupné verze veřejné licence CC BY nebo její obdoby, pokud nebude vydavatelem požadováno jinak.</p>
<p>Znovupoužitelnost</p>	<p>Vnitřní použitelnost dat je zajištěna jejich uložením do interních datových úložišť, jejich uložením ve formátech standardně používanými řešitelskými týmy, laboratorními a terénními přístroji a souvisejícím softwarem a poskytnutím adekvátních metadat pro zajištění čitelnosti. Data otevřená pro přímé externí použití jsou data navázaná na konkrétní publikační výstupy v příslušných repozitářích. V těchto úložištích bude zajištěn otevřený přístup k datům za předpokladu dodržení podmínek nejnovější dostupné verze veřejné licence CC BY nebo její obdoby, pokud nebude vydavatelem požadováno jinak. Kvalita výzkumných dat je zajištěna etickým kodexem instituce.</p>

Ukládání dat – jakým způsobem budou data ukládána a zabezpečena:

<p>Ukládání</p>	<p>Důvěryhodnosti datových úložišť je věnována velká pozornost a péče. Pro správu dat ve VÚŽV jsou nezbytná interní datová úložiště, která jsou součástí infrastruktury počítačové sítě ústavu. Je odpovědností IT oddělení zajistit řádné zálohování, zabezpečení a provozní spolehlivost. Jednotlivá vědecká oddělení mají vyhrazený datový úložný prostor a využívají jej v režimu vhodném pro vlastní potřeby. Další rozvoj a posilování interních datových úložišť, a to jak z hlediska zvyšování objemu ukládaných dat, tak z hlediska posilování kybernetické bezpečnosti ukládaných dat, je jednou z priorit. VÚŽV v současné době využívá k ukládání</p>
------------------------	---

	vědecko-výzkumných výsledků osobní bibliografickou databází (OBD), jejíž součástí je veřejný repozitář.
Zabezpečení	Bezpečnost dat uložených na interních datových úložištích zajišťuje IT oddělení. To zahrnuje zabezpečení proti hackerským útokům, technickým poruchám a dalším rizikům ztráty dat. Ukládání dat na externích datových úložištích a úložištích bude zabezpečeno výběrem důvěryhodných a řádně certifikovaných úložišť.

Náklady - jaké jsou/budou náklady na správu dat a zajištění FAIR principů. Jak jsou/budou tyto náklady pokryty:

Náklady	Náklady na správu dat se týkají především infrastruktury počítačových sítí a datových úložišť včetně zabezpečení. Na pravidelnou modernizaci síťových, počítačových a datových zdrojů je vyčleněn adekvátní roční rozpočet. Náklady jsou hrazeny z režii ústavu, stejně jako osobní náklady zainteresovaných osob. Nákupy investičního charakteru jsou podle potřeby zahrnuty do investičního plánu VÚŽV.
----------------	---

Odpovědnost za správu dat ve VÚŽV:

Odpovědnost	Správa dat na úrovni projektů je odpovědností řešitelů/řešitelů projektů. Péče o počítačovou síť, interní úložiště, bezpečnost dat a zálohování je úkolem IT oddělení. Za uložení dat do externích repozitářů zodpovídá pracovník/pracovnice knihovny VÚŽV, resp. správce/správkyně OBD databáze.
--------------------	---